

OPLEIDINGEN

BASISKENNIS BOEKHOUDEN • BKB

BASISKENNIS ONDERNEMERSCHAP

ELEMENTAIR BOEKHOUDEN (BKB)

(met bijlage grootboek
en studie-app)

Drs. P.F. Pietersen
K.P. Pietersen

10^e druk, 1^e oplage
ISBN 978 90 6355 025 7

NEDERLANDS ONDERWIJS INSTITUUT BV

DE NOI-METHODE VOOR DE DIPLOMALIJN ONDERNEMERSCHAP

De Associatie-diplomalijn Ondernemerschap bestaat uit drie examens:

- Basiskennis Ondernemerschap
- Elementair Boekhouden
- NIMA Basiskennis Marketing

Voor elk van deze examens wordt een afzonderlijk diploma afgegeven door de Nederlandse Associatie voor Examinering uit Amersfoort (www.associatie.nl).

Combinaties van deze diploma's leveren *functiegerichte* diploma's op:

- functiegericht Praktijkdiploma Financieel Ondernemer:
Basiskennis Ondernemerschap + Elementair Boekhouden.
- functiegericht Praktijkdiploma Commercieel Ondernemer:
Basiskennis Ondernemerschap + NIMA Basiskennis Marketing.

De NOI-methode 'Ondernemerschap' bestaat uit een studieboek 'Zelfstandig ondernemen' met een studie-app of een werkboek en een studieboek 'Elementair boekhouden' inclusief een gratis studie-app. Deze uitgaven zijn bestemd voor het cursorisch onderwijs en voor het betreffende dagonderwijs. Beide NOI-boeken zijn volledig op maat gesneden voor het behalen van de Associatie-diploma's 'Basiskennis Ondernemerschap' en 'Elementair Boekhouden'.

NOI-UITGAVEN DIPLOMALIJN ONDERNEMERSCHAP

DIPLOMA BASISKENNIS ONDERNEMERSCHAP

Diploma	NOI-boek
Basiskennis Ondernemerschap	Zelfstandig ondernemen Werkboek Zelfstandig ondernemen of een studie-app

DIPLOMA ELEMENTAIR BOEKHOUDEN

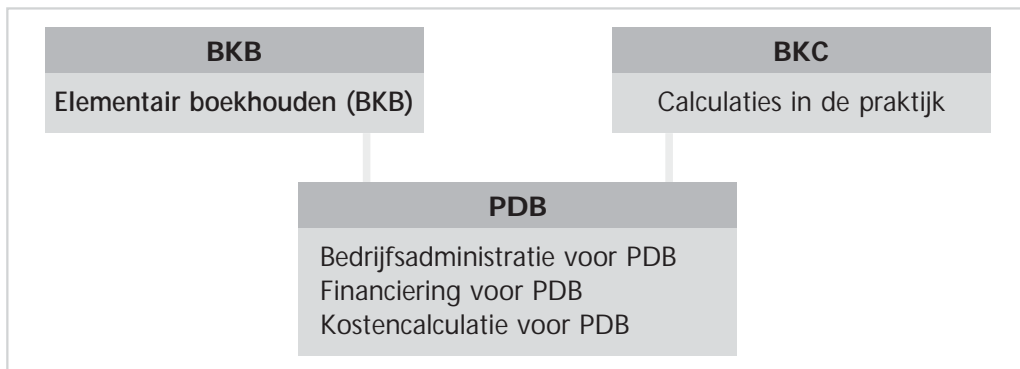
Diploma	NOI-boek
Elementair Boekhouden	Elementair boekhouden (BKB) Studie-app Elementair boekhouden

---

DE NOI-METHODE VOOR DE DIPLOMA'S BKB, BKC EN PDB

De NOI-serie voor de Associatie-examens BKB, BKC en PDB bestaat uit onderstaande vijf uitgaven.

Examenregeling met ingang van 2016

De diploma's BKB en BKC geven samen recht op het diploma *Financial Assistant*.

De certificaten Bedrijfsadministratie, Financiering en Kostencalculatie geven samen recht op het Praktijkdiploma Boekhouden (PDB).

© Copyright: NOI

Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, database, computerbestand, internet of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het NOI.

Omslagontwerp: Ronald Meij

WOORD VOORAF

De Nederlandse Associatie voor Examinering in Amersfoort kent een diplomalijn Financieel/administratief en een diplomalijn Ondernemerschap. In beide diplomalijnen is het examen Elementair boekhouden opgenomen. Op dit examen is de NOI-uitgave Elementair boekhouden (BKB) afgestemd.

'Elementair boekhouden' bestaat voor een belangrijk deel uit *korte cases* die een *totaalbeeld* van de boekhouding geven. Dit totaalbeeld ontstaat doordat je 'echte' *boekingsstukken* (voor kas, bank, inkoop, verkoop en diversen) rechtstreeks in het *grootboek* verwerkt en daaruit zelf *balansen en resultatenoverzichten* samenstelt.

In de cases staat het grootboek centraal:

balans → *boekingsstukken* → *GROOTBOEK* → *balans/resultatenoverzicht*

Na de cases wordt, weer met 'echte' boekingsstukken, een aantal *praktijkboekingen* besproken die extra aandacht vragen (lonen, kortingen, boekingen zaak/privé enz.).

Bij de tiende druk, eerste oplage

De tiende druk is aangepast aan de in 2015 en 2016 gewijzigde Associatie-eindtermen voor Basiskennis ondernemerschap en voor Elementair boekhouden (BKB). De Associatie-examens worden nu ook binnen het reguliere mbo-onderwijs afgenomen.

In verband met de samenvoeging van de eindtermen van Basiskennis boekhouden en Elementair boekhouden is deze tiende druk niet bruikbaar naast de voorgaande drukken van onze uitgaven voor deze examens.

In deze nieuwe druk van Elementair boekhouden (BKB) zijn de belangrijkste wijzigingen:

- bij de kolommenbalans van de BV is de winstverdeling uitgebreid met behandeling van reserves en dividendbetaling;
- aan de tekst over het subgrootboek voorraden zijn enkele opdrachten toegevoegd;
- de afdeling Loonadministratie is aan de nieuwe wettelijke regels aangepast;
- in afdeling 9 zijn het plaatsen van aandelen, aandelenemissie en agioreserve toegevoegd;
- het hoofdstuk over voorinkopen en voorverkopen is weggenomen. Dit onderwerp staat niet meer in de eindtermen.

Daarnaast zijn door het hele boek kleine wijzigingen aangebracht.

Bij hoofdstuk 8.1 is een ✓ opgenomen. Daarmee wordt aangegeven dat dit hoofdstuk wel interessant is, maar niet tot de examenstof behoort.

Voor uw ervaringen en suggesties houden wij ons van harte aanbevolen. Ons adres is: e-mail bkb@noi.nl, telefoon 035-5416743, fax 035-5417341

NOI

afdeling	hoofdstuk	paragraaf	INHOUD
1	DE BALANS		
	1	BALANSBEGRIPPEN	blz. 12
	1	Bezittingen en vermogen	12
	2	Nog een voorbeeld	14
	3	Veranderingen in de balans	16
2	HERHALING AFDELING 1	21	
2	STOMERIJ SCHONEBEEK		
	1	BALANS EN GROOTBOEK	30
	1	Functie van het grootboek	30
	2	Openen van het grootboek	31
	3	Evenwicht in het grootboek	32
	4	Vragen	33
	2	BOEKINGSREGELS VOOR BEZIT EN SCHULD (1)	34
	1	Inkoopfacturen verwerken	34
	2	Vragen	39
	3	BOEKINGSREGELS VOOR BEZIT EN SCHULD (2)	40
	1	Het bankafschrift	40
	2	Uitbreiding van de boekingsregel voor bezit	41
	3	Uitbreiding van de boekingsregel voor schuld	43
	4	BOEKINGSREGELS VOOR OPBRENGSTEN EN KOSTEN	46
	1	Het boeken van opbrengsten	46
	2	Het boeken van kosten	49
3	De proefbalans	51	
3	GROOTHANDEL WINDHORST		
	1	KENNISMAKING MET HET BEDRIJF	56
	1	De boekhouding	56
	2	Toepassing van het rekeningschema	57
	3	Het openen van de boekhouding	58
	2	INKOOP VAN GOEDEREN	59
	1	De voorraadrekeningen	59
	2	Het boeken van de inkoop van goederen	60
	3	VERKOOP VAN GOEDEREN	61
	1	Het boeken van de opbrengst van de verkopen	61
	2	Het boeken van de inkoopprijs van de verkopen	62
3	Boekingsschema handelsonderneming	64	

3

4	DE BOEKINGSREGEL VOOR PRIVÉ	65
1	Het boeken van privé-opnamen	65
2	Nog enkele kasstukken	66
5	SCHULD AAN DE BANK	68
1	Bankkrediet	68
2	Bankstukken	68
3	De proefbalans	71
6	EEN BOEKINGSRUN IN DECEMBER	72
1	De boekhouding per 27 december	72
2	Retourbon en verkoop-creditfactuur	73
3	Boekingsschema vaste coderingen	74
4	Verkoopfacturen en verzendbonnen	75
5	Inkoopfacturen voor goederen	77
6	Inkoopfacturen voor kosten	78
7	Kas- en bankstukken met kosten	80
8	De afschrijvingen	82
7	GROOTBOEK EN PROEFBALANS	83
1	Bijwerken van het grootboek	83
2	De proefbalans	83
3	Vragen	85
8	DE KOLOMMENBALANS	86
1	De saldibalans	86
2	De resultaten	86
3	De eindbalans	87
4	Vragen	90
5	Het exploitatieoverzicht	91
6	Opbrengsten en kosten, ontvangsten en uitgaven	92

4

WEGMANS BANDENCENTRUM BV

1	HET BOEKEN VAN BTW	100
1	Kennismaking met het bedrijf	100
2	Btw in de boekhouding	102
3	Het boeken van inkoop-creditfacturen	104
2	KAS- EN BANKSTUKKEN	106
1	Kasontvangsten van debiteuren	106
2	Kasuitgaven	107
3	Bankafschriften	109
3	INKOPEN EN VERKOPEN VAN ARTIKELEN	111
1	De inkoop van artikelen	111
2	De verkoop van artikelen	114

4

4	HET JAARWERK	116
1	Afschrijvingen	116
2	Nog te betalen bedragen	117
3	Vooruitbetaalde bedragen	117
4	Grootboek en proefbalans	118
5	DE KOLOMMENBALANS VAN EEN BV	119
1	Journaliseren en coderen	119
2	Winstverdeling en algemene reserve	119
3	Overboekingen VpB	121
4	Overboekingen winstsaldo	124
5	Het boeken van de betalingen	125
6	Beoordeling balansgegevens	128
7	Extra opdracht	129
6	HERHALING MET JOURNAALPOSTEN	132

5

SUBADMINISTRATIES

1	HET SUBGROOTBOEK CREDITEUREN	144
1	Het belang van een subadministratie	144
2	Openen en bijwerken van de subadministratie	145
3	Controle van de subadministratie	148
2	HET SUBGROOTBOEK DEBITEUREN	149
1	Levering op rekening	149
2	Boekingsrun Wolf-import	149
3	HET SUBGROOTBOEK VOORRADEN	155

6

DE KASSTAAT

1	DE KASSTAAT BIJ BEDRIJVEN DIE OP REKENING LEVEREN	164
1	Het samenstellen van de kasstaat	164
2	De kascontrole	165
3	De kasstaat als boekingsstuk	168
4	Kasboek en overige dagboeken	169
5	Extra opdrachten	170
2	DE KASSTAAT BIJ BEDRIJVEN DIE CONTANT LEVEREN	174
1	De kassa	174
2	Het boeken van de kasstaat	174
3	Het boeken van de bankbijschrijving	176

7

LOONADMINISTRATIE

1	SOCIALE VERZEKERINGEN	180
1	De werknemersverzekeringen	180
2	De volksverzekeringen	181
2	HET BOEKEN VAN DE LONEN	182
1	Van brutoloon naar nettoloon	182
2	De loonbetaalstaat	183
3	De premies ten laste van het bedrijf	184
3	HET BOEKEN VAN DE BETALINGEN	185
1	De betaling van het nettoloon	185
2	De betaling aan de Belastingdienst	186
3	De betaling aan het bedrijfspensioenfonds	187
4	Schema loonkosten en betalingen	188
5	Extra opdrachten	188

8

PRAKTIJKBOEKINGEN

1	DOEL EN FUNCTIE VAN DE ADMINISTRATIE	✓ 198
1	Boekhouding en administratie	✓ 198
2	Computerboekhouden	✓ 198
2	DE AFDRACHT VAN DE BTW	200
1	De btw-aangifte	200
2	De elektronische aangifte	201
3	De betaling aan de Belastingdienst	204
4	Extra opdrachten	205
3	PRIVÉ-POSTEN	212
1	Zakelijk of privé	212
2	Kosten voor zaak en privé	213
3	Privé-stortingen en privé-opnamen	213
4	Privé-gebruik goederen uit de zaak	214
5	Privé-gebruik van diensten	215
6	Privé-gebruik woongedeelte bedrijfspand	216
7	Vergoedingen aan privé	216
8	Extra opdrachten	217
4	KORTINGEN	222
1	Korting op de inkoopprijs	222
2	Korting via inkoop-creditfactuur	223
3	Verleende korting	224
4	Extra opdracht	226

8

5	BANK- EN VERZEKERINGSKOSTEN	229
1	Bankkosten	229
2	Verzekeringspremies	231
3	Kosten arbodienst	232
4	Extra opdrachten	233

9

DIVERSE ONDERWERPEN

1	BALANSWAARDERINGEN	242
1	De inkoopwaarde van de omzet	242
2	Verbouwings- en onderhoudskosten	243
3	Afboeken van oninbare vorderingen	245
4	Extra opdrachten	245
2	EIGEN VERMOGEN BV	249
1	Indeling van het eigen vermogen van de BV	249
2	Plaatsen van aandelen	250
3	Aandelenemissie en agioreserve	251
4	Opdrachten	253
3	DUURZAME PRODUCTIEMIDDELEN	255
1	Aankoop van inventaris	255
2	Verkoop van inventaris	256
3	Inruil van vaste activa	257
4	Extra opdrachten	258
4	CORRECTIEBOEKINGEN	261
1	Correctieboekingen	261
2	Voorraadverschillen	264
3	Correcties in subadministraties	265
4	Extra opdrachten	266
5	MAANDELIJKE RESULTATENBEREKENING (PERMANENCE)	272
1	Permanence en kosten	272
2	Permanence en opbrengsten	276
3	Afschrijvingskosten maandelijks boeken	280
4	Samenvatting permanence	284
6	BIJZONDERE BOEKINGEN	285
1	Voorafgaande journaalposten	285
2	Uitbreiding kolommenbalans	286
3	Het afsluiten van grootboekrekeningen	286
4	Het samenstellen van grootboekrekeningen	288
5	Extra opdrachten	290

10

ALGEMENE HERHALING

1	HERHALINGSOPDRACHTEN EB	300
2	EXTRA OPDRACHTEN KOLOMMENBALANS	332
3	VOORBEELDEXAMEN EB	340

TREFWOORDENREGISTER	347
---------------------------	-----
